

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Doctrinale

Alexander <de Villa Dei>

[Straßburg], 12. Nov. 1491

De regimine datui

[urn:nbn:de:bsz:31-290435](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-290435)

De regimine dativi

Decōne sūt teneris .i. adingere decōes sūt sp. casui
re possessam generatōez

De regimine dativi. Et primo ex vi possessionis

Possessus debet sociare genusqz dativo
.i. substantiuo .i. verbū fūdamētū verborū importatur

Uni verbo per quod substantia significatur

Hic auctor incipit determinare de regimine dativi. **Q**uo ordō est. qz ordō regimīs possit est ab alexandro iuxta ordinē casuū. qz iuuenes qz incēdit istrūē ordīez casuū ex donato sciūt. s. gtiūs i ordīe casuū obliqzū pcedit. s. regimē gti pcedit regimē dativi. **E**t psequē regimē dativi pcedit regimē accusatiui rē. **E**t dicit auctor qz debet sociare dō ca sui possessum z gen. cū. i. mediāte verbo substantiuo. **I**tem scia stat i dua bus regul. **P**ria est. decō sūt re possessam p̄t regere dōm sūtē possessore istū rei mediāte verbo substantiuo. vt iste liber ē petro. **S**ecda regula. dicitio significās gen. i. aliquā lineā p̄sanguitatis vl̄ p̄ncipiū generatōis p̄t regere datiuū significatē rē generatā. vl̄ significatē rē illā respectu cuius est lineā generatōis vel p̄sanguitatis mediāte verbo substantiuo. vt iste est ioh̄i pater. sum tibi filius. sum tibi nepos rē.

Queritur. quot occurrūt ad regimē dōi. **S**olutio. q̄ttuor. duo genera lia. z duo sp̄cialia. **G**eneralia sunt mod⁹ depēdētis ex pte dicitōis regentis. z mod⁹ depēdētīa terminātis ex pte dicitōis recte. **S**ed p̄ncipia sp̄cialia sunt modus afferētis. z mod⁹ cui aliqd̄ acquiritur

Querit. q̄t sunt vires i regimē dōi. **S**olutio. q̄ttuor. s. ex vi possessio nis. ex vi relatōis. ex vi acq̄ p̄uersi i habitū. z ex vi acq̄sitōis sp̄cial. **E**t vltra illas q̄ttuor vires est regimē generale. s. acq̄sitōis generalis

Arguit. de relatiuis in l̄a seq̄nti dicit. s. h̄ sup̄flue ponit̄ bec regula. qz pater fili⁹ nepos sunt oīa relatiua. **D**icēdū hic deīmiat de eis vt regūt alios dōs q̄ suoz correlatiuoz. s. in l̄a seq̄nti regūt dōs suozum correlatiuoz. **E**t q̄n̄ regūt gtiū dicēdo. fortes est p̄t tui. valet t̄m̄ sic pater tu⁹ p̄ modū possessōis. s. q̄n̄ d̄. ē p̄t tibi. valz t̄m̄. ē p̄t ad vtilitatē tuā

Arguit. sicut ser vires sunt in regimē gti. ita etiā erūt ser i regimē dōi. p̄seq̄ntia p̄bat p̄ s̄le. qz am̄to sunt obliq̄ casus. **S**olutio. nō ē s̄le. qz i regimē gti atēdūt vires p̄nes id qd̄ ē esse aliterius. qd̄ fieri p̄t fm̄ de mōstratōez z p̄tionez. vt p̄t patuit. **S**z i regimē dōi atēdūt p̄nes id qd̄ ē acq̄re alteri. qd̄ nō p̄t fieri fm̄ p̄tōez vl̄ demōstratōez. s. q̄ttuoz

Querit vtz verbū substantiuū de necessitate addit. **S**olu. **C**ommodis t̄m̄ tio nō de necessitate absoluta s̄ p̄ditionata. **P**rimū p̄t qz verbo substantiuo deposito adhuc manet ordō p̄grua. **S**ecm̄ p̄t. qz p̄fecta s̄nta nō habēt nisi addito verbo substantiuo. **T**ibi nōndū qz iste dōs p̄ncipaliē non regit a verbo substantiuo. s. a noīe mediāte verbo substantiuo. **S**icut sedēs

De regimine datiu.

super eum principaliter ipsum gubernat. sed instrumentum quo mediante ipse regit est frenum: etiamus et bimoi.

Querit. que verba substantiu magis exprimitur quod necessarium est in regimine dicitur et gratia. Sed ratio est ista. quia gratia dicitur re actuali possessam a possessore. sed dicitur non est ea habitualis possessio. cum modo in acquisitione. Ad idem est quod nomen habet potentiam regendi dicitur. illa potentia reducitur ad actum per verbum substantiu. Et hoc intelligendum est in ratione perfectio sine. quia absolute non est verum sed potestatem. ut patet ex dictis. Et habet tertia veritate tam de possessio pura quam impura.

Arguit. non requiritur verbum substantiu tamquam medium. sed dictum falsum antecedens probatur in hoc exemplo. ut placidus mihi. Solutio. noia adiectiu bene potest regere datiu sine medio verbi substantiu. quia significat per modum alteri acquisibilis. non autem noia substantiu que significat per modum per se stantis. non ut alteri acquisibilis. ut superius patuit etc.

Queritur. a quot partibus regitur dicitur. Dicendum a sex. Primo a nomine in bilis terminato. ut amabilis mihi. Secundo a pronome. ut idem mihi. Tertio a verbo. ut fauco tibi. Quarto ab aduerbio. ut silis mihi. Quinto a participio. ut dans tibi. Sexto ab interiectioe. ut heu mihi.

Modum quoque omne verbum mundi potest regere dicitur casus dicitur modo acquisitione ponatur. non. Modus est in modo verbum quodcumque sit illud. Quin potest regere casus quoniam dicitur.

relatiua logicalia in or-

taliter die ad sua correlatiua dicitur multoties .i. regunt

Sicque relatiue voces hunc sepe gubernant

.i. hostilis iungat deo filius primate

His contrarietas sociatur: proximitasque

.i. hunc vel inimic? vel primus vel in loco vel in sanguine

Isti dissimilis vicinus siue propinquus.

Auctor dicit quod relatiue voces .i. relatiua logicalia gubernant sepe hunc dicitur casus. Et his sociatur contrarietas et proximitas .i. dictioes contrarietate vel proximitate finces. **H**ec sententia stat in tribus regulis. Quarum prima est. Relatiu logicalie sepe regit dicitur sui correlatiu. ut dicendo. pater filio pater. seruus domino seruus. Et per hoc intelligitur quod non solum regula verificatur de relatiuis copulatiue. sed etiam de alijs. **S**ecunda est. deo filius contrarietate hostile potest regere dicitur significante illum respectu cuius habet talis contrarietas. ut inimic? terrico. **T**ercia regula est. dictio finis proximitate potest regere dicitur significante illum respectu cuius habet talis proximitas siue in loco siue in sanguine. ut vicinus? petro. nepos henrico.

Querit. que dicitur in textu sepe. Solutio. licet relatiua frequenter regunt datiu. tamen etiam quoniam regunt gratiam. ut similis tui.

Arguit. prius et posterius sunt relatiua. et cum non regunt dicitur sed ablatiu. ut prius posteriore prius. Solutio. relatiua comparatiui gradus potest regere ab-

De regimine datiuū

latiuū, sed alia datiuū. 7 sic ista regula intelligitur de relatiuis nō spā
ratiuū gradus relatis ad sua correlatiua sine medio p̄positōis.

Quōra. relatiuū nō spātiū nō p̄t regere d̄m̄. p̄bat i h̄ exēplo. filius
patris. in q̄ illud relatiuū fili? regit genitiuū et nō datiuū. **Solutio.** re
ctus nō dicit semp̄ sed sepe. quod latius patebit.

Queritur. q̄ est differētia harū regularū. **Solutio.** ista. qz relatiuū s̄m̄
p̄mā regulā regit d̄m̄ sui correlatiuū. vt simul simili similis. s̄ s̄m̄ istā re
gulā regit d̄m̄ nō sui correlatiuū. vt iohes ē similis petro. 7 ad significan
dum q̄ relatiuū non semp̄ regit datiuū sui correlatiuū. ideo posuit alias
regulas specialiter

Querit. qz nō addit cū uerbo substantiuo. **Solutio.** id. qz relatiua sunt
adiectiua. 7 adiectiua dicūt actualē interētia. s̄ nō ē necessariū addē ver
bū substantiuū ad reducēdū potēntialitē ad actum. **P**otest tñ addi vt id
qd̄ in re ē actualit̄ in sermōe explicet. non tñ de necessitate absoluta. sed
p̄ditionata. **E**t idē sic in certu nō dicit oimodā similitudinē. sed aliquē.

Querit. quō denotat istd̄ regimē. **Solutio.** p̄mū potissime ex vi rela
tōis. scdm̄ ex vi p̄rietatis. 7 scdm̄ ex vi p̄mitatis. qz regimē d̄z denotari
a dictōe regēte i ordine ad dictōes rectā. vt sepius patuit ex p̄dictis.

terminata terminata .s. noia associas .s. p̄dictis

In bilis aut in dus verbalia iungis eisdem

Exēplū in q̄ nomē amabil̄ regit illū d̄m̄ nob̄. s̄l̄z h̄ nomen amandus.

Sic nobis christus amabilis est et amandus

Sentētia hui? rectus est q̄ noia verbalia in bilis aut in dus cōiuncta
regūt datiuū a p̄posit. vt christ? ē amabil̄ mihi. christ? ē amand? nobis
Et d̄z in bilis terminata. p̄pter verbalia in or̄ v̄l in tr̄it terminata q̄ re
gūt ḡm̄. **E**t debz addi La uerbis trāsitiuis descēdētia. Inquia si descēn
dūt a uerbis neutralibus nō regunt datiuū

Querit. q̄ ē d̄m̄. a inē noia verbalia in bilis descēdētia a uerb̄ acti
uis 7 neutralib? **Solutio.** ista. qz descēdētia a uerb̄ trāsitiuis exponūt
passiue. 7 p̄ suū infinitiuū passiū. vt amabil̄. i. apt? ē amari. debz ama
ri. optz amari. **S**z descēdētia a uerb̄ neutralib? exponūt p̄ apt? neutra
lit̄. 7 p̄ suū infinitiuū. vt stabil̄. i. apt? nat? stare. **E**t debz hui? regle ad
di (passiua significatōez habētia) qz si haberēt actiua significatōez nō
regūt d̄m̄. vt lumē est penetrabile p̄ uitrū. i. aptū penetrare. s̄ vitū ē pe
netrabile. ubi passiue exponūt. id ē aptū penetrari. **E**t d̄z addi (regit da
tiuū significatē rē inferentē passiue) qz si d̄m̄ aliud significaret. tunc
nō regeretur p̄ istam regulam

Quēritur. sunt aliqua noia in lis terminata. vt uocil̄ uelil̄ p̄ istā re
gulam d̄m̄ regentia. s̄ sunt plura q̄ hic ponunt. **Solutio.** de ill̄ n̄ posuit

De regimine datiu

Specialē regulā. qz pauca sunt: z habēt cū istis aliquale conueniētiam
¶ Ubi notandū q noia uerbalia in lis eniata etiā pnt exponi actiue vl
passiue. vt habilis apt? natus habere vl haberi. vt satis patet supra.
¶ Arguit. amād? ē picipiū. s̄ male poit. p noie uerbali. **Solutio.** amād?
d? capē duplz. vno mō vt exponit p dign? vt amād? i. dign? amari. z
fgit dēm p istā regulā. Alio mō exponit p dz. vt amād? i. dz amari. z tūc
ē picipiū z regit eūdē casuz quē suū uerbū a q̄ descendit. vñ Alexander.
Que iuges uerbo iuges et picipiū. vñ. Per dign? nomē. p debz parti
¶ Querit. qre amād? noialitē positū n̄ regit gtm̄ sicut alia pti Capas ē
cipia p̄sentis tps noialifata sicut amās. **Dicēdū.** licz sit nomē. tñ ad huc
passiue s̄? z p passiuū exponit. s̄ ad huc regit dēm sic suū uerbū passiuū.
¶ Queritur. quō regimē p̄dicte regule denoiat. **Solutio.** ex vi act? cō
uersi i habitū. qz p̄dicte noia s̄nt illō p modū habit? z q̄ctis qd̄ sua uer
ba significāt p modū flux? z fieri. s̄ actus est in illis mutatus in habitū.

dcōez s̄ntē incōmodū.

dcōez s̄ntē utilitāē casū

Damnu significans aut uile pone datiuo.

¶ Exēplū i q̄ dco gr? s̄ns utili. **¶** Exēplū in q̄ dco quis s̄ns incōmodū
tatē regit dēm patri respectu. regit illum datiuum hosti respectu cuius
cuius est illa utilitas. est incōmodum.

Hic patri gratis. hostiqz gratis dare debes.

¶ Sentētia est. dictio peretiue significās p̄modū vel incōmodū. i. dam
nū vel utilitatē. p̄t regere dēm significatē id cui acquiritur talis utilitas
vel tale damnu. vt. uile mibi. p̄ficiū mibi. q̄uis mibi. molestus mibi. p
niciosus mibi. **¶** Et dicit notatē in regulā dictio lad significādū q nō so
lū nomē p istā regulā regit dēm. s̄ etiā uerbū z picipiū. vt nocet mibi.
otest mibi. fauēs mibi. **¶** Et dz nōnēl cui talis acq̄rit utilitas vl damnu
qz si dētis aliud significaret nō regeret p istā regulā. vt fili? docet patri. q̄
habet duplicē sensum. **¶** Prim? ē q̄ filius docet ad utilitatē p̄ris. z sic re
git per istā regulā. **¶** Ali? sensus est. fili? docetur patri. id ē a p̄re. z tūc re
gitur p illā regulā. **¶** Sepe resoluet in ab. **¶** Et dz addit. ex vi acq̄sitōis spe
cialis lad differētā datiuū recti p istā regulā. **¶** Isti? regimē zc. **¶**

¶ Arguit. q̄ntu do est dictio s̄ns utilitatē z tñ nō regit dēm p istā regu
lā sed gr̄ n̄. vt q̄ntu do p̄ris. **¶** Dicēdū. regula intelligit de dictōe significan
te concretue damnu vel utilitatē. vt q̄ntu do patri.

¶ Arguit. ista uerba damno spoliōz importāt damnu. z laudo p̄mendo
importāt utilitatē. tñ nō regūt dēm p istā regulā s̄ accusatiuū. vt laudo
te. p̄mendo te zc. **¶** Dicēdū uerba p̄dicte trāsitiue capta regūt accū. s̄
acq̄siue posita regūt dēm. **¶** Et quo elicit regula generalis q̄ ois dictio
significans rem suam. vt est a cōlibilis alci regit datiuuz per istam regulā.

De regimine datiu

si ex se a impositione importat danu vel utilitate. Sed si solu ex additione sui cu datiuo importat danu vel utilitate est p illa regula. Isti regimen dabit. Et ibi dicitur aliqd de gtu et grauis vt ibi patebit.

i. huius i. exigentia tribuet sp. generalis i. datiu

Istius regimen dabit acquisitio casus

Exemplu in quo notatur passio christi nobis fuisse pmoda.

Nobis est passus qui nobis cuncta creauit.

Exemplu i q fractio tartaroz e nob iportas pmodu. diabolo at icomodu

Nobis surrexit qui nobis tartara fregit

Ista sententia pt dupl: scilicet. Prio sic. q q libz dñs fm pdicta qe tuoz regimia pt regi ex vi acqstiois general. Vel sic. qñcuqz dñs regit ab aliq. tñc p tale oroz iportat acqstio. qz dñs casus est ppri casus acqstiois. sicut gñs possessiois. z accūs trāsitiōis

Querit. qñduplex e acqstio. Solutio duplex. s. general' z spcal. Acqstio spcalis e qñ dicitio regēs de se iportat danu vel utilitate. vt gñs vt illis. z de illa intelligit psens regula. Danu significas aut vtile. vt ibi dictu est. Sed general' acqstio est qñ dicitio p se no importat pmoduz vel damnu. s. ex adiuctōe alteri? s. damnu aut vtile. z de illa agitur hic.

Nondū q pter regulā generalē fm quā omne verbū acqstiuē positū pt regere dñm sunt aliq regule spcales. **Q**uaz pma e. Oia pposita a sū z fore regūt dñm pter absūm qd regit sepi? ablatiuū. vt iohes atest patria. Exēplū de alijs. vt obest mihi. psit tibi. scio id pfore mihi. **S**ecūda regula spcal est. oia pposita cū ppositōe con regūt dñm. vt tuā dignitate tibi pgtuloz. pgaudeo tibi i doctoratu tuo. **T**ercia regula. oia cōposita a facio qñ pponit cum aduerbio regūt dñm. vt deus tibi bñfaciat

Quarta regula e. oia verba fñtia iuuare regūt dñm pter iuuo qd regit accū. vt auxilioz z amiculoz fragoz succurro tibi. **Q**uinta regula est. oia verba nocēdi regūt dñm. vt noceo officio tibi. crudi fruct? officii unt wai. **S**exta regula. oia verba certādi regūt dñm. vt certo pugno pcedo tibi. **S**eptia regula est. oia verba significātia obuiare regūt dñm vt obfisto resisto tibi. **O**ctaua regula e. verba fñtia obedire regūt dñm vt obedio acqfesco pareo famuloz obseqz tibi. **N**ona regula e. oia verba inimiciātia fñtia regūt dñm. vt inimicoz. insidioz petro. **D**ecima regula est. oia verba significātia blādiri regūt dñm. vt blādioz. aduloz. ad iocoz tibi. **U**ndecima regula e. verba significātia actū irascēdi regunt datiuū. vt irascor indignoz tibi. **D**uo decima regula e. verba fñtia actū dādi operā regūt dñm. vt indulgeo. studeo incūto litteris. **D**eciatertia regula est. omnia verba significātia actū gratificādi regūt datiuuz

De regimine datini.

vt gratulor gratulor tibi. **¶** Decima quarta regula est. oia verba signifi-
cātia actū p̄ssendi regūt dēi. vt officior. p̄sideo. p̄sum verbi.

¶ Mōdū q̄ ḡtus in versu p̄cedere q̄nq̄ idē est qd̄ acceptus. **¶** Exēplū
vt vīnā mibi datū esset vt possem p̄ tuis summis i me benemeritis ti-
bi ḡtificari. **¶** Secdo ḡtus est idē qd̄ mēoz b̄ficij. et sic regit actū mediā-
te illa sp̄de erga. vt do q̄tidie op̄rā vt possem q̄ ḡtissim⁹ erga te esse

¶ Mōdū q̄ ḡue q̄nq̄ idē est qd̄ p̄derosum. et sic opponit leui. **¶** Unde
p̄hs q̄ro celi. **¶** Omne ḡue deorsum. et omne leue sursum naturalit̄ tendit.
et tūc q̄nq̄ capis s̄m trāslatōnez ad alia. vt est grauis morib⁹ i malo. et
etiā p̄ trāslatōnez capis i bono. vt boies p̄sates in prudētia ḡues no-
mirant. qz nunq̄ a iusto et ad eq̄ mouēt. **¶** Secdo ḡuis est idē qd̄ molest⁹.
et sic regit dēi. vt hic ḡuis hosti. **¶** Etā capitur p̄ labore afficere. vt dij n̄
dicūt negociū. nec ipsi alteri exhibēt negociū et

¶ Arguit si oia verba mūdi possunt regere dēi: tūc oia verba mūdi
e sent debil trāslatōis. qz illud regit dēi vlt̄ aliū obliquū p̄ter actū. **¶** So-
lutio. verbū regit vno mō dēi tanq̄ ex sua pp̄ria natura sibi pp̄riū. et
sic solū verba debil trāslatōis regūt dēi. **¶** Alio mō verba regūt dēi nō
tanq̄ casum sibi ex natura sua pp̄riū. s̄ ex virtute acq̄sitōis general. et
nō est debil trāslatōis. **¶** Sic s̄lz oē verbū mūdi p̄t regere duos accusati-
uos. vniū q̄ est p̄porcionabil' significatōis. vt curro curus. aliū s̄ntē tē-
pus in q̄ talis act⁹ sit. vt steti hie hāc statōem tres horas

¶ Arguit. ex illo se ires q̄ oē verbū esset verbū vehemētissime trāslatōis
qz illud est verbū vehemētissime trāslatōis qd̄ p̄t regere duos accōs. s̄ hu-
iusmodi sunt oia verba mūdi. vt patz ex iā dictis. **¶** Et. **¶** Dicendū q̄ non
possunt regere duos accōs indifferētē. sed solū illos q̄ significāt illō qd̄
est cū verbis p̄porcionabil' significatōis et t̄pis. sed h̄ nō facit aliqd̄ ver-
bū esse vehemētissime trāslatōis. vt postea dicitur.

sp̄ alicui m̄stoties donabis .i. acq̄sitio sp̄ casus

¶ Verbo sepe duos dabis acq̄redo datiuos

¶ Exēplū i q̄ illō verbū sunt regit **¶** Exēplū i q̄ illō verbū sūt regit du-
illū dēi mibi cui aliqd̄ acq̄rit. et os dōs. vobis cui aliqd̄ acq̄rit. dam
illū dēi lucro s̄ntē qd̄ acq̄rit. no quod acq̄ritur

¶ Nec mihi sunt lucro: vobis sūt cetera damno

.i. res acq̄stas p̄sideres sp̄. p̄sonis illas res notabis

¶ Acq̄sita notes quibus acq̄sita videbis

¶ Sentētia est q̄ verbū acq̄situe positū sepe regit duos dōs. vnum
ex natura acq̄sitōis. aliū ex natura cause final. **¶** Et dicit q̄ notāda ē res
acq̄sita. et cui tal' res acq̄rit. vt hoc est tibi vicio. nec sunt mihi honori.

De regimine datiu

quibus laus sua decori est.

Querit. quot requirunt ad perfectam acquisitionem. **Solutio.** quatuor. scilicet res acquisita. res cui aliquid acquiritur. modus acquisitionis. et finis. propter quod est acquisitio. **Ex quo patet quod cum res acquisita ad aliud dependet quam ad illos tres modos. tunc illa dependentia non potest perfecte per unum datiuum determinari. sed requirit aliquando tres datiuos. unum significante rem cui aliquid acquiritur. secundum significantem modum acquisitionis. tertium significantem id per quod vel propter quod fit acquisitio. **Exemplum praeficiant. Haec sunt mihi cordi lucro. Sicut hic. teneas tibi bene mentis. Sicut hic. iungi sit memorie mors hec mihi cura.****

Arguitur. quod ponuntur duo nomina substantiva in una oratione sine prepositione media. tunc illorum unum debet esse grati casus. sed isti datiuus ponuntur sine conjunctione. ergo etc. **Solutio.** illa regula habet veritatem dummodo non est una directio que per illos eodem casu regere. **Vel regula illa intelligitur quod unus casus determinat dependentiam alterius.**

Arguitur. participium etiam regit duos datiuos. **Et male dicitur. Verbo sepe duos dabis etc. Solutio.** participium praebedit sub verbo. quod regit cum de casum quem suum verbum a quo descendit. ut postea dicitur ibi. **Que iunges verbo etc.**

Querit. in quatuor differentiis sunt verba regentia datiuum penes istam regulam. **Solutio.** in triplici differentia. Primum verba substantiva. ut **lre tue fuerunt mihi magne iocunditatis. gaudii. doloris.** **Et sub substantivis verbis comprehenduntur verba habentia praefinitam significationem cum eis. videlicet apparitionis et estimacionis. ut tu tibi id laudi dicis. id tibi vicio dandum est. Secundo verba significancia actui dandi duos datiuos regunt. ut **id dabis tibi laudi. vitupio. decori. honori. tu tibi hoc tono.** **Et nota differentiam inter comodare et mutare. quia cum comodam redit idem in numero. cum mutamus non redit idem in numero sed in specie seu valore. ut iohannes dedit mihi librum suum comodato. Tertio verba significancia actui veniendi regunt duos datiuos. ut **petrus venit mihi auxilio. et quedam alia ut praesilio. ut praesilio auxilio socors. et quedam verba regunt solum secundum datiuum. et loco prioris habent accusativum. ut iacob dilexi. esau autem odio habui. et ille datiuus odio in eadem sententia praerogativa verbo substantivus sum. vel ab hoc verbo habeo. ut habeo iohannem odio. sum iohanni odio. et uniuersaliter si loquimur artificialiter omne verbum mundi potest regere duos datiuos.******

Queritur. utrum isti duo datiuus reguntur ex eadem vi. **Solutio.** licet amodo regantur ex vi acquisitionis. tamen non eodem modo. quia primus datiuus significat rem cui aliquid acquiritur. et sic regitur ex vi acquisitionis active. et secundus significat illud quod acquiritur. et sic regitur ex vi acquisitionis passive.

Arguitur. nomen non potest regere duos datiuos. **Et verbum non potest regere duos datiuos. Solutio.** negandum est. quia sic verba vel maxime transitivis

De regimine datiu

regit duos accōs. ita eoz verbalia nomia pnt regere duos grōs. vt to-
etoz petri grāmaticē. ⁊ petrus est indutor iohis tunice ⁊c.

freq̄nter .i. dñm

Exēplū. vt visus ē huic. i. visus est ab illo.

Sepe resoluū in ab: visus huic: visus ab illo.

Sentētia est q̄ dñs sepe resoluū in ablatiuū mediāte p̄pōc a vl' ab.
Exēplū vt i textu. ⁊ hic. nihil cernit illi. i. ab illo. Dicit id vulgo. id ē
a vulgo. Et qd dicit de verbo etiā intelligēdū ē de p̄cipijs. vt iste ē inui-
sus deo et hoibus. est dilectus deo et hoibus. i. a deo et hoib'. Et bulo ē
quis oibus aibus posa. i. ab omnibus aibus.

Arguit. nomē nō p̄t regere datiuū nisi mediāte verbo substantiuo. q̄ ma-
le dicit in textu visus huic. An. et dēs p̄bat p̄ illā regulā. Qu' verbo per
quod substantia significat ⁊c. Dicendū ē q̄ illa regula intelligit de noi-
bus substantiis. s̄ ista regula intelligit de noib' adiectiuis. Vel dicendū
q̄ visus est hic p̄cipiū qd p̄t regere eundē casum cū suo verbo a q̄ de-
scēdit. Vel dicendū q̄ subintelligit verbū substantiuū

Querit. dñs resoluū in ablatiuū a qb' verb' regit. Solutio. p̄mo a
verb' passiuis. vt nec videbit illi. i. ab illo. ⁊ s̄ verb' passiuis dētē p̄pōc dī
verba deponētalia neutrapassiuā ⁊ omnia passiuē significātia. vt nascit
huic fili'. i. ab isto. venerat mihi. i. a me. venit mihi. i. vedit'. ē a me. Se-
cūdo regit a verb' impersonalib' passiuē vocis. vt fleat virgilio. i. a virgilio.
freq̄nti' tñ resoluū in verbū actiuū. vt stat mihi. i. ego sto. Tercio regit
a verbalib' in bilis ⁊ in dus terminatis. vt christ' ē amabil' vel amandus
nobis. i. a nob'. Et etiā a q̄busdā verbalib' in osus. vt ē oib' formidolo-
sus. i. ab oib'. Quarto dicitōs diuersitatis ⁊ alicuius ⁊ differētias sig-
ficātes regit dñm casuz. vt diuersum illi. i. ab illo. discrepat illi. i. ab illo.
freq̄nti' tñ in ablatiuo inueniūt. Quito a verb' susceptiuis ⁊ receptiuis.
vt sustulit mihi aurū. etiā aufero eripio tollo. Sexto h' verbū est captuz
p̄ existimo regit dñm resoluū in ablatiuū mediāte p̄pōc. vt diuitie n̄
sunt mihi tāti q̄nti s̄c. i. nō reputant a me.

Querit. qd significabit dñs resoluū in ablatiuū. Solutio. significabit
re a q̄ alteri inferi passio. Et nōndū q̄ dñs magis resoluū in ablatiuū
q̄ ecōuerso. q̄ resolutio nihil aliud ē q̄ illi' qd ē occultū manifestatio. sed
manifestior est ista s̄nia i ablatō q̄ i dō. q̄ p̄t dñs resoluū in ablatiuū
q̄ ecōuerso. sic obscūrū resoluū i illd qd ē clar' ⁊ manifestū. Tercū dō.
visus ē mihi. i. a me. videt mihi. i. a me. s̄ q̄ dō. videoz mihi. i. reduckt
mich. videris tibi. i. reduckt dich. vidz sibi vl' illi. i. reduckt yn.

dñs .i. verbalitētia .i. accusatiuis vales tribuere .i. qdā
His preceptiua quartisue potes dare verba.

De regimine datiu

affociabis .i. verba actū fādi notāt .i. actū significādi

Iunges que fari signant aut significari

.i. declaro tibi hec tibi hec tibi hec

Hec tibi clarifico signo vel denoto scribo,

omnia ista verba

Erudeo doceo iubeo simul instruo disco

hoc verbū associare sp. casui

Ac introduco debes coniungere quarto

p qñ acq̄sitiue ponis licet sp. verba adiungere casib⁹

Hū tamē acquiris decet hec sociare datiuis

Sētētia ē q̄ verba p̄tinetia ad p̄cipiēdū. vt p̄cipio. Ad sandū siue loquēdū. vt dico. Ad clarificandū vt clarifico. p̄struūtur cū dīō ⁊ accō. vt p̄cipio tibi h. dico tibi v. clarifico tibi argumētū. Et hec verba erudio doceo q̄ dīem⁹ accō p̄iūgere si acq̄sitiue ponant etiā decet ea sociare datiuis. vt doceo tibi filiū tuū grāmaticā. **S**ētētia ista stat in q̄ttuor p̄tib⁹. q̄ p̄ma ē ista. Verba p̄ceptiua f̄gūt d̄m̄ significātē illd̄ cui p̄cipit vt māō tibi h. **S**ecūda p̄ s. verba significātia actū loquēdi regūt datiuū s̄ntē illud cui aliqd̄ dicit. ⁊ accusatiuū s̄ntē illud qd̄ dicit. vt t̄tulit mihi noua. **T**ercia p̄s. verba s̄ntia actū notificādi etiā regūt d̄m̄ si f̄ficantē illd̄ cui aliqd̄ notificat. ⁊ accm̄ s̄ntē id qd̄ notificat. vt clarifico tibi illd̄. **E**t si q̄s argueret sic. verba p̄tinetia ad imbibēdēz etiā regūt d̄m̄. vt imbibeo tibi illd̄. **R**egla diminuta. **S**olutio. illa p̄bēdunt sub verbis p̄ceptiuis. q̄ ill' opponūt. ⁊ opposito ⁊ eadē ē disciplina. **Q**uarta pars ē. verba ista i tertio posita. s. erudio doceo instruo ⁊c. q̄ et p̄p̄ia natura accusatiuū regūt. dū tñ acq̄sitiue locat̄ regūt silz d̄m̄ sicut p̄di eta regūt d̄m̄ cū accō qñ acq̄sitiue ponunt. vt doceo patri filiū grāmaticā. **E**t qñ dicit. ista verba p̄p̄ie regūt accm̄. **R**egula debz poni hec regula in regimine accusatiui. **S**olutio. v. p se loquēdo. s. solū incidētaliter loquit̄ ad significādū p locū a minozī in ordie ad mai⁹. si verba veltē t̄stine et s̄tēdīs de qb⁹ min⁹ videt̄ acq̄sitiue posita regere p̄nt datiuiz. ergo omne verbū mundi regere p̄t datiuū

Queritur. qualē verba p̄ceptiua regunt datiuū ⁊ accusatiuū. **S**olutio duplici. vno mō cōiunctim. ⁊ tūc d̄m̄ significat rē cui p̄cipit. ⁊ accusatiuus significat rē q̄ p̄cipit in eadē orōe. **A**lio mō p̄nt regere illos duos casus diuisim in diuersis orōib⁹. ⁊ qñ h̄ fit tūc p̄mūtē adiūgīt infīnitiuus. vt p̄cipio tibi scribere. vt p̄cipio te scribere. et tunc ille accusatiuus te regitur ab illo infīnituo scribere. qd̄ sc̄it̄ penes resolūtiōem. qñ. s. accusatiu⁹ p̄t̄ resolui in n̄m̄. ⁊ infīnitiu⁹ in suū verbū finitū mediante q̄

De regimine datiu

que vel qd manete eade sentetia. vt p̄cipio q tu legas. Et ille accūs nō p̄t regi ab illo verbo p̄cipio. qz si regēt accūs rei rōnal' tūc estz verbū ve hēmerissimē trāktōis. qd ē falsuz. qz si regēt talē accūs q significaret rē re cipiētē aliqd: adhuc possz regere vniū q significaret illud qd recipit. hoc autē falsum est. sed tñ infinitiu? cū accusatiuo supplet vice accusatiui casus. et p̄cipio nō est verbū absolutū in ista orōe. p̄cipio te legere

Arguitur. verba p̄tinētia ad p̄sulēdū etiā regūt datiuū cū accusatiuo. q̄ regula est diminuta. **S**olutio. illa p̄tendunt s̄b p̄ceptiuis verbis. qz qui habz alteri p̄cipe etiā habz illi p̄sulere. vt cōsulo tibi illud.

Queritur. quottuplicia sunt verba regētia d̄tm cū accusatiuo p̄ istā regulā. **S**olutio. q̄duplicia. **P**rio verba p̄tinētia ad loquēdū. vt loquor sermo cinoz. dico. p̄dico. euāgelizo. **S**ecdo verba p̄tinētia ad notificādū aliqd. vt notifico clarifico et silia. **T**ercio verba significātia actū tonādi vt ro restituo remitto reddo idulgeo p̄ro tribuo largior p̄fero. **Q**uarto verba p̄tinētia ad legatōnez. vt mitto destino trāslego. **E**t p̄nt addi duo modi. **P**rimo. verba f̄ntia p̄mittere regūt d̄tm cū accō. vt p̄mitto sp̄o deo polliceor. **S**ecdo ē q̄ verba f̄ntia actū p̄pandi regūt d̄tm cū accusatiuo. vt sunt p̄paro p̄fero p̄pono equo. vt p̄fero te illi. **E**t p̄t adhuc addi abltūs in q̄ sit p̄patio. vt p̄paro te illi eloquētia. **S**ilz verba significātia actū s̄biugādi. vt subijcio s̄bdo suppono. **E**t etiā verba f̄ntia actū adiūgēdi. vt affocio adiūgo applico me illi cū s̄lib? et i lza positis.

Arguitur. plura sunt verba regētia d̄tm cū accusatiuo q̄ autoz i rectu ponit. q̄ est diminut? **S**olutio. ponit aliq̄ sub qb? oia alia p̄p̄bēdit. et sunt etiam nunc supra in modis p̄nomiatīs numerata.

Mōdū q̄ instruere habz duplicē significatiōez. q̄nq; idē ē qd p̄pare. vt instruere classē: militiā: acie. et sic d̄z miles instruit? q̄si ad pugnaz armat?. **Q**ūq; idē ē qd docere. vñ **L**atō. **S**i tibi sunt nati nec opes tūc artib? illos **I**nstrue tē. **S**ed ceteroz verboz significatiōez sunt satis plane. ideo corz ampliorē determinatiōez referuo vsq; ad aliū locū

Et aduerbiū s̄ verbū

affociato

Hnoⁿ adiectiū obuiā obuiū illā ifiectōz illā ifiectōz sp̄ p̄dicē

Obui? atz viam vno ve simul heu quoq; uigā

Sentētia est q̄ h̄ nomē adiectiū obui? et h̄ aduerbiū obuiā. et illud verbū obuiū as arc. cū illis duab? interiectōibus ve et heu vltū regere datiuū. vt obuius sum tibi. venit mihi obuiā. obuiauerūt vobis ridenti bus et vos flebitis. et ibi. **O**buiauerūt d̄no clamantes tē. **D**e mūdo ab scandalo. et **D**eu mibi qz incolatus tē.

Arguitur. obui? importat p̄trarietate. ergo regit ḡtm per illā regu lam. **P**roximitas cōtrarietas tē. **S**olutio. nō est incōueniēs q̄ vna di

De regimine datiu

ctio regat diuersos casus fm diuersas habitudines. Vel dicit qd nō ponitur hec regula de necessitate, sed de bene esse.

Quæritur, si sunt plura aduerbia q̄ p̄nt regere d̄m̄. & regula ista ē dimiuita vt fauorabilis tibi. **Solutio.** illa p̄bēdūt s̄b isto aduerbio. **U**bi nōndū q̄ oia aduerbia descēdētia a noib⁹ potētib⁹ regē d̄m̄ etiā p̄nt regē datiuū. **E**t ex breuitate s̄b illo aduerbio obuiā p̄bēdūt. **U**bi insup nō tādū q̄ incidētialit̄ hic dēmiat de p̄tib⁹ indeclinabilib⁹. inq̄ntū bz s̄ ad uerbiū obuiā (s̄ q̄ alia p̄bēdūt) p̄ueniētia significatōis cū illo noie adie

Quæritur, iniectio nō p̄t regere casuz. vñ **F**lorista. **I**n c̄tino obui⁹ teriectio piūgēsc̄ carebit viroq̄. i. nec regit nec regit̄. **Solutio.** inieccio vt in p̄rtat affectū mētis absolute nō regit casuz: vt intēdit **F**lorista. s̄ si capiat imp̄p̄e inq̄ntū imp̄rtat dolorē vl̄ passiōē aliquā aliteri acquisib̄le p̄t regere datiuū. & sic loquit̄ hic **A**lexāder.

Cōtra. inieccio nō p̄t regere d̄m̄. p̄cipue heu d̄ q̄ alexāder i textu loq̄t̄. **A**ssumptū p̄bat auctoritate **L**aurētij q̄ dicit qd heu nūq̄ regit d̄m̄. s̄ accusatiuū. & h̄ p̄bat exēplis p̄tor̄. vñ **V**irgili⁹. **D**eu stirpē inuisam. **T**herētū. **A**deu me miser. **P**lini⁹. **D**eu demētīā ab his inuitis existimātiū ad supbiā se genitos. **S**ōm ē qd bñ p̄t regē acc̄m vt p̄bat exēpla. et etiā postea patebit. s̄ p̄ h̄ nō p̄bat q̄n etiā p̄t regē d̄m̄. qd p̄t i psalmo. **D**eu mihi qz incolat? me? plogat? ē. & iō auctoritas **L**aurētij nō ē acceptāda. qz nō loq̄t̄ in h̄ vt ex p̄t. s̄ magis ex volūtate d̄dicēdi alexādro. vt s̄ q̄ p̄simos more p̄p̄tor̄ facit. nō ex ingenij certitudine

Quæritur, q̄t regle datur de regimine aduerbioꝝ. **Solutio.** quattuor. **P**ria. om̄e aduerbiū p̄ticulariter t̄pus imp̄rtat̄ regit ḡm̄. vt tūc tēporis. hodie t̄pis. **E**t d̄z (p̄ticularit̄) qz si imp̄rtaret vniuersalit̄ t̄ps tūc nō regeret ḡm̄. vt sp̄. **S**ec̄da regula est qd aduerbia loci regūt ḡm̄. vt vbiq̄q̄ locoz tē. **T**ercia regula ē. oia aduerbia descēdētia a noie p̄tēte regere d̄m̄. etiā p̄nt regē d̄m̄. vt loq̄tur similit̄ mihi. dissimilit̄ tibi

Quarta regula est. oia aduerbia p̄p̄tatiū ḡdus p̄nt regere ablatiuuz. vt ioh̄es currit̄ veloci⁹ petro. & aduerbia sup̄latiuū ḡdus p̄nt regē ḡm̄. vt ioh̄es optime r̄t̄tor̄. elegātissime p̄tor̄ loquitur.

Quæritur, q̄t modis cap̄t̄ ve. **Solutio.** duob⁹ modis. **P**rio mō vt est p̄iunctio enclitica. & poni d̄z in fine dictōnū q̄s copulat. vt petrus paulusve scribit̄ legit̄. & sic nō cap̄itur in p̄posito. & tūc cōponitur cum ne. et dicitur neue. quod valet tantū vt non. vt neue puellaruz flectu mouere cauet̄. **E**t h̄erēt̄ oculos erudiere suos. **S**ec̄do cap̄itur vt est inieccio dolentis. vt **D**e soli. qui si ceciderit non habet subleuantem se.

De regimine datiu

Quandoque ut est interiectio execratis. ut ve mudo ab scadalo. **De** tobis scribis et pbariseis. Et sic sepe ponitur noialiter. **Inde** dicit aue qsi sine ve. vii. Non ergo sine ve nuc viuit filius eue.

Notandū qd heu multis modis pstruit. qz qñqz ponit sine casu. ut pe nitet heu sero me nil didicisse mō. et qñqz pstruit cū mō. **Virgili?** **Deu** p̄sca fides. qñqz cū grō. heu misere mētis. qñqz cū dō. heu mihi qz inco latus me? plōgatus est. quandoque cū accusatiuo. ut heu me miser. qñqz cū vocatiuo. ut heu p̄tebe. **Et** qñqz componit et dō. eheu. et est idē qd heu. ut **Heu** q̄ pingui macer est mihi tbaurus in aruo.

Nōndū est dñtia inf heu et heus. nā heus est aduerbiū reuōndi p̄tere untē. **Virgili?** **Deus** iuuenes mōstrare viā. s̄ heu est inficctio. s̄ q̄ iter iectōe p̄bendit t̄y. qd frequē? q̄ heu regit dñm. ut **Deus** mihi nullus amor est medicabil' herbis. **Et** p̄nt mltē alie inficctōes iueniri de qbus sup̄sedeo. qz facillē p̄t eaz natura p̄siderari apud quēlibet.

illa verba impersonalia

adiūge. s. casui

Cōtingit **euem** **accidit** **et** **placet** **adde** **datiuo**

illa verba impersonalia

illō verbū ipsonale associat p̄dictis

Et **libet** **atqz** **licet** **liquet** **et** **vacat** **additur** **istis**

Sentētia est. ista octo verba impersonalia in textu posita regunt dñm a p̄post. ut p̄tigit mihi eo tpe esse bzugis. **Accidit** tibi et.

Arguit. sunt plura verba impersonalia regētia dñm. s̄ textus iste est di minutus. quia **Florista** addit adhbuc tria. ut **suppetit** **comptit** et. **Dicē** dum q̄ illa comprehendunt sub istis

Contra. sub istis intelligi nō possunt. ergo et. **Antecedēs** p̄bat. quia p̄traria sub p̄trarijs intelligunt et synonyma sub synonymis. **Sz** b̄mōi nō sunt verba impersonalia a **Florista** posita cū istis. ergo et. **Dicendū** qd licet p̄ omnia nō sit similitudo. tamē est aliq̄lis. ex qua potest cōsiderari qd cū istis habeant cōueniētiā in regendo datiuū

Querit. q̄t modis ista verba p̄nt capi. **Solutio** duobus modis. **Uno** mō p̄sonaliter. et sic regūt nēm a p̄tean. sicut cetera verba p̄sonalia. **Alio** mō capiūt impersonaliter. et sic regūt datiuū a p̄post cū infinitiuo. ut **placet** mihi studere. et sic de alijs. **Et** rō est. qz quēcūqz casum regit verbū p̄sonale a p̄post. illū etiā illi? verbi vis impersonaliter accepta p̄t regere a p̄post. sed p̄sonalia istoz verboz regunt dñm a p̄post. ergo et ipa. **Et** dō (cū infinitiuo) nō q̄si infinitiuus sit causa impersonalitatē illoz verboz. quia infinitiuo deposito adhbuc manēt verba impersonalia. s̄ est solum signā impersonalitatē illoz verboz a posteriori.

Notandū fm **Floristam** qd infinitiuū adiungitur verbis impersonalibus actiue vocis: non autem passiuē vocis. quia illa significant actum

De regimine datiu

determinatum qui non determinatur per aliquem alium actum. s. verba impersonalia importat actum qui terminari potest per alium actum. Et istud verbum est de verbis impersonalibus passivae vocis dummodo descendant a verbis non peritibus. quia illa potest ex natura sua constructi cum infinitivo. ut desiderat a me bibere

Questio potest ut est peritum a potest quod est sicut tangere potest regentium a preterito et accipit a preterito. et sic est verbum personale ut ego mimo meo digito teno potest. Inde dicta sunt potest quae ultima se tangunt s. vni non sunt. ut cutis et camisia. s. potest sunt quae ultima sunt vni. ut pres lince vel trabis sunt potest. de quibus potest quanto et sexto philosophorum. Sedo capit contigit impersonale. et valz tunc sic generaliter. et sic regit deum. ut potest mihi legere. sicut alia verba in textu posita potest capi personaliter et etiam impersonaliter.

Queritur. quae duplicia sunt verba impersonalia. Solutio. duplicia. actus vocis et passivae vocis. Actus vocis terminantur in t. et teutonice per es. ut licet est tezympt. Sed impersonalia passivae vocis terminantur in tur. et teutonice per man. ut legitur. man ly st. Quae verba impersonalia actus vocis sunt vigintitria. vni versus. Si numerare velis impersonalia verba Actus vocis. tria sicut atque viginti. de quibus supra in regimine gei dictum est. Et quae dicuntur sunt plura quae. xxiiij. ut potest suppetit sufficit. et ly est captum impersonaliter. Solutio. licet simpliciter loquendo sunt plura. sunt tamen tamen. xxiiij. omniter visitata et magis principalia. de quibus loquuntur praedicta metra.

Questio. quae sunt alia verba impersonalia et adiunctis. et illa sunt quae. vni. Sicut et adiunctis impersonalia quae. Incipit desinit atque potest solet et licet addi. Et dicuntur impersonalia et adiunctis. quae eis adiungit infinitivum quae a posteriori denotat eorum impersonalitate. s. verba impersonalia passivae vocis sunt infinita. vni. Si numerare velis impersonalia verba passivae vocis numerum tu non recitabis. quae a quilibet verbo activo venit vni verbum impersonale passivae vocis. s. in infinita (quae ad nos saltim) sunt verba activa. s. re.

Queritur. quae est differentia inter licet et libet. Solutio. licet respicit bonum honestum. s. libet bonum delectabile. ut phidoloz oed quod libet modernis temporibus licet. et a verbo licet venit licentia. Et est differentia inter licentiam et libertatem. quae libertas capit in bono. cum quis non timide quod servus est s. ingenue et libere s. est ut libet bonum licet loquitur. s. licentia in malo potest capi. Comie. Defiores homines sum licentia. Sumit etiam licentia in bono. ut data est mihi licentia orandi. Itz vacat personaliter capiti s. carere. ut Petrus tu ea quae me accusas culpa vacat. et regit deum. ut vacat s. vacat potatibus. Quae s. non esse. ut hic loquitur non vacat. sedes aplice vacat. in est papa. s. vacat impersonaliter captum est ociosus est. ut vacat mihi audire vias ineptias. non vacat mihi audire tuas iugas. Inde est vacatio. et vacantia. ut vacantia studiorum. Inde.